

als het woord angst? Als of je gereduceerd wilt tot hoe je eruit ziet? Bedoel je dat? Paul Koek. De repetitie verloopt bijzonder stroef en houterig. De moelijklijkheidsgraad voor de acteurs is, met name in de scènes die zich in huis afspeelen, bijzonder groot. Acteurs zijn gewend op elkaar ijfelijke aanwezigheid te spelen, maar nu zien ze elkaar in acht van de tien gevallen helemaal niet. Alles moet op een hoge, auditieve concentratie. De regisseur tijdens een onderbreking: "Alertheid betekent in deze productie: luisteren naar elkaar, aanvoelen of je nog wel in het juiste ritme zit. Zoek vooral geen natuurlijke oplossingen. Iedere poging om met deze tekst in jezelf te kruipen en te gaan zitten voelen, levert dingen op die niet om aan te zien zijn. Dat wordt maar zure haverhout. Deze teksten verdragen geen traditioneel toneelspel. Ga je dat wel doen, dan ben je reddeloos verloren."

logen uit deel één, maar dan in confrontatie met de "vreemden", het huis, de kamertjes en de teksten van Madame Count Your Blessings en het curteuze geluidsdécor van haar zoon, Richard: Niet met mezelf overhoop bedoel ik Niet voor verlei uitleg... Sereen maar Sommige woorden vind ik... Richard: Vies? Rita: Nee

Shite. Enkele zwakke protesten. Gerardjan Rijnders kijkt in dit ensemble tijdens zijn leven heilig verklaard. Dat is overigens een probleem. Rijnders is van zichzelf ongevreesd zo communnicatief als een straatlantarnaam. Doordat de acteurs een sfeer van heiligheid om hem heen hebben gecreëerd, blijft de confrontatie tussen de acteurs en de regisseur niet zelden uit. In fete geven alleen Linke Rijxman en Titus Muielaar weewerk. De rest van de cast "debatteert" met de regie door op de vloer, tijdens het repeteren "voorstellen" aan de regie te doen. – Repetitiedagboek *Count Your Blessings*, Tonelgroep Amsterdam, 1993.

Epiloog: scène uit *Mooi van Gerardjan Rijnders (1996)*

Rita: Ik was laatst erg getroffen door het woord sereen
Richard: Gewond?
Rita: Getroffen
Gerak
Zo'n woord dat precies klinkt als wat het betekent
Zo'n woord dat met zichzelf samenvalt
Zo zou ik ook willen zijn
Richard: Sereen?
Rita: Als het woord sereen Welk woord zou jij willen zijn?
Richard: Angst zei je toch
Angst klinkt ook precies als wat het betekent
Dat valt ook samen
Zou jij willen zijn

merde alexandrijnen zonder poespas of glijmiddelen rechtstreeks via de gehoorringang naar het hart. Regie en ontwerper hebben een exact bouwwerk geconstrueerd waarin zelfs de lach nauwgezet wordt georkestreerd: wanneer een bejaarde opvoeder – die uren heeft rondgelopen als een farizeeër op de bijbelplaten uit mijn kindertijd – het geduld verliest met zijn liefdeswamen uitblazende pupil, laat hij in één tik zijn onuitstaanbaar noble pose vallen en beent woedend weg, als een profect zonder toehoorders. Erupties van geluk, opluchting en andere amoureuze opvliegers worden bruutaal getoond door de acteurs eenvoudigweg boven of op elkaar achterover te laten vallen. Daarbinnen geen spoor van commentaar of knipogen. Dat is het razendknappe van de scenering: die diepe ernst, die grote precisie. Behoerling in fysieke aanwezigheid, kracht in tekstzeggijng. *Andromache* is daarin een ware acteursstromf, tot in de uiterste uithoeken bezet met absolute topkwaliteit: wat een implosie, wat een timing, wat een zeldzaam mooie tekstbehandeling! – *Andromache*, regie: Gerardjan Rijnders, Toneelgroep Amsterdam, 1990.

– Zure haverhout! 5 januari 1993. 'Er ligt een grondig gewijzigd script. De teksten zijn wel goeddeels hetzelfde gebleven. Er zijn scènes toegevoegd. De structuur van *Count Your Blessings* van Gerardjan Rijnders is omgegooid. Tien "Hollanders" ontmoeten elkaar in deel één voor de gesloten voorpuil van een hotel. Zij spugen flarden dialoog. Waaruit blijkt dat ze zichzelf belangrijk vinden, of dat ze bang zijn. De teksten gaan daar zelden over, ze gaan er eerder overheen. De gefragmenteerde dialogen van de tien autochtonen worden onderbroken. Door de opkomst van de hotelgengeresse, Madame Count Your Blessings (Viviane de Muynck) en van de zes "vreemden". Die laatste dialoog van dit eerste deel. "Mark Rietman: Die generaties komen bij elkaar, zuipen worden stomdronken, huilen en vooelen zich verbonden. Waarom doen wij dat niet? Linke Rijxman: Als jij je dan meteen dood zuip. Mark Rietman: Goed."

Op dat woord (een *wacht* in toneeltermen) stappen de tien acteurs ieder een deur binnen. Daarna klap de wand met deuren open en zien we het grote poppenhuis. De "vreemden", Madame Count Your Blessings en haar zoon zijn daar al. Viviane de Muynck spreekt enkele teksten door de intercom. Het huis rijdt naar voren, tot aan de rand van het podium. Deel twee kan beginnen: de voortzetting van de dialoog van dit eerste deel. "Mark Rietman: Die generaties komen bij elkaar, zuipen worden stomdronken, huilen en vooelen zich verbonden. Waarom doen wij dat niet? Linke Rijxman: Als jij je dan meteen dood zuip. Mark Rietman: Goed."